

Tervetuloa vapaaehtoiseksi!

Opas Setlementti Tampere ry:n vapaaehtoisille

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Setlementti Tampere ry pähkinäkuoressa	3
3. Turvallisemman tilan periaatteet ja yhdenvertaisuuslupaus	4
4. Vapaaehtoistoiminta Setlementti Tampere ry:ssä	5
5. Mitä saat vapaaehtoisena ja mitä sinulta odotetaan?.....	6
6. Vapaaehtoisten palkitseminen ja virkistystoiminta.....	7
7. Rikosrekisteriote	8
8. Salassapitositoumus.....	8
9. Vakuutus	9
10. Kulukorvaukset ja verotus.....	9
11. Yhteydenpito	10

1. Johdanto

Setlementti Tampere ry on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton yleishyödyllinen yhdistys. Kohtaamme ihmiset kunnioittavasti uskoen heidän omiin voimavaroihinsa. Toimimme paikallisesti ja yhteisöllisesti vahvistaen ihmisten osallisuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämäänsä. Edistämme oikeudenmukaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Vapaaehtoisen opas on tarkoitettu sinulle, joka toimit Setlementti Tampere ry:n vapaaehtoisena tai joka harkitset vapaaehtoiseksi ryhtymistä. Oppaassa esitellään lyhyesti perusasioita vapaaehtoistoiminnasta ja haastetaan myös sinua pohtimaan vapaaehtoistoimintaan liittyviä kysymyksiä. Opas toimii osana vapaaehtoisen alkuperähdystystä, mutta voit hyödyntää sitä myös myöhemmin käsikirjatyyppisesti.

Vapaaehtoistoiminta Setlementti Tampere ry:ssä

- Vapaaehtoistehtävissä saat itsellesi merkityksellistä tekemistä, pääset osaksi monimuotoista yhteisöä, tutustut uusiin ihmisiin ja voit oppia uusia asioita.
- Vapaaehtoisena sitoudut yhdistyksen arvoihin ja turvallisemman tilan periaatteisiin. Vapaaehtoisuudesta laaditaan sopimus ja salassapitositoumus. Lasten kanssa työskenteleviltä edellytetään myös rikosrekisteriotetta.
- Saat vapaaehtoistehtäviin tarvittavan perehdytyksen ja osallistut vaadittaviin koulutuksiin. Saat ammattilaisten tukea ja ohjausta toiminnan aikana tarpeen mukaisesti.
- Tarjoamme sinulle myös yhteisöllistä virkistys- ja vertaistoimintaa.
- Vapaaehtoistoiminnasta ei makseta palkkiota, mutta kuluja korvataan ohjeistuksen mukaan.
- Vapaaehtoistoiminnassa olet myös tapaturmavakuutettu.

Lisätietoa: [Vapaaehtoistoiminta - Setlementti Tampere](#)

2. Setlementti Tampere ry pähkinäkuoressa

Setlementti Tampere ry on monialainen, uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton yleishyödyllinen yhdistys. Olemme toimineet yli 30 vuoden ajan oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden ja yhteisöllisyyden edistäjänä, rohkeasti ihmisen puolella. Arvopohjamme on yhteinen maailmanlaajuisen setlementtiliikkeen ja Suomen Setlementtiliiton kanssa.

Järjestämme toimintaa eri puolilla Tamperetta sekä puhelimitse ja etäyhteyksin:

Kohtaamispaikkoja ja yhteisöllistä työtä

Naistari, Mattila, Wihreä Puu, Wihreän Puun jalkautuva yhteisötyö, Yhteisökahvila OmaNaapuri, Ikäihmisten toiminta, Verkkoon kadonneet, Romanityö, Tyttöjen Talo, Omavoima, Voimavirta ja Teatteri NEO, Kohtaamispaikka Kirjava.

Tukea vaikeisiin elämäntilanteisiin

Rasti -voimavarapiste työttömille, Osaksi Huomista Osaamisella -hanke, Nollalinja, Rikosuhripäivystys (RIKU) Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen palvelupiste, Kipinä -kiusaamisväkivaltatyö ja Väkivaltatyö (Didar-kunniaväkivaltatyö, Kun lapsi satuttaa -työ, Perheväkivaltaklinikka, Rajat rikki -hanke, Välitä! -seksuaaliväkivaltatyö, Välitä rajoista! -hanke).

Muuta vapaaehtoistoimintaa

Kirje tuntemattomalle, Sekasin-chat.

Kuva 1. Setlementti Tampereen toiminnot.

Yhdistyksessämme työskentelee noin 80 kuukausipalkkaista työntekijää ja kymmeniä tunti- tai palkkioperusteisia henkilöitä vuosittain. Rekisteröityneitä vapaaehtoisia on vuosittain noin 170, ja lisäksi lukuisia vapaaehtoisia toimii lyhytaikaisissa tehtävissä.

Toimintamme päärahoittajia ovat sosiaali- ja terveysministeriö (STEA), oikeusministeriö, Euroopan sosiaalirahasto ESR+, Tampereen kaupunki, Pirkanmaan hyvinvointialue, Pispalan rukoushuoneyhdistys sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

3. Turvallisemman tilan periaatteet ja yhdenvertaisuuslupaus

Toivotamme sinut tervetulleeksi mukaan toimintaamme ja lupaamme kohdata sinut juuri sellaisena kuin olet. Noudatamme kaikessa toiminnassamme turvallisemman tilan periaatteita sekä voimassa olevia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolakeja, jotka on säädetty takaamaan jokaisen turvallisuus ja koskemattomuus.

Setlementti Tampere ry:n turvallisemman tilan periaatteet

- Kaikki ovat tervetulleita sellaisina kuin ovat. Jokainen saa määrittää itsensä ja identiteettinsä juuri niin kuin haluaa. Vältämme oletuksia ja yleistyksiä.
- Kunnioitamme toisen fyysistä koskemattomuutta ja henkilökohtaista tilaa.
- Kaikilla on oikeus osallistua toimintaan yhdenvertaisesti. Emme kiusaa tai syrji ketään. Puhumme toisistamme myönteisesti ja toistemme rajoja kunnioittaen. Noudatamme vaitiolovelvollisuutta.
- Huolehdimme siitä, että kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun omalla tavallaan. Kunnioitamme toisten mielipiteitä ja annamme puheenvuoron.
- Ei haittaa, jos teemme joskus virheitä. Kuuntelemme, opimme, kysymme ja vastaamme rakentavasti sekä reilusti, jotta avoin ilmapiiri säilyy.
- Pyydämme anteeksi, jos olemme loukanneet tahallisesti tai tahattomasti muita.

Turvallisemmassa tilassa jokainen voi kokea olevansa tervetullut ja olla oma itsensä kaikkine henkilökohtaisine ominaisuuksineen. Turvallisemman tilan periaatteilla varmistetaan erityisesti niiden vähemmistöryhmien turvallisuus, jotka ovat kokeneet syrjintää tai epäasiallista kohtelua. Turvallisempi tila luodaan yhdessä.

Tampereen kaupungin määritelmän mukaan ”turvallisemmassa tilassa jokainen voi tuntea olonsa tervetulleeksi ja olla luontevasti oma itsensä kaikkine henkilökohtaisine ominaisuuksineen. Niitä ovat muun muassa:

- ikä
- etninen alkuperä ja kansallisuus
- kieli ja kulttuuri
- uskonto ja vakaumus
- mielipide ja poliittinen näkemys
- perhemuoto
- sukupuoli ja sukupuoli-identiteetti
- seksuaalinen suuntautuminen
- terveydentila ja vammaisuus
- sosiaalinen ja taloudellinen asema
- muut yksilölliset ominaisuudet kuten ihonväri, kehon koko, ulkonäkö tai neurokirjoon kuuluminen.”

Lähde: Tampereen kaupunki [Turvallisemman tilan periaatteet \[Tampereen kaupunki - Organisaatio - Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus\]](#)

Pohdittavaksi:

Miten voin omalta osaltani vaikuttaa turvallisemman tilan luomiseen tilanteissa, joissa olen mukana?

Millaisia oletuksia teen muista ihmisistä ja heidän yksilöllisistä ominaisuuksistaan?

Miten toimin, jos vapaaehtoistehtävää hoitaessani huomaan, että turvallisempaa tilaa rikotaan? Millaista tukea tai apua toivoisin sellaiseen tilanteeseen?

4. Vapaaehtoistoiminta Setlementti Tampere ry:ssä

Vapaaehtoiset ovat yhdistyksemme toiminnan sydän ja keskeinen osa yhteisöämme. Heidän ansiostaan voimme laajentaa toimintamuotojamme ja tarjota kävijöillemme ja asiakkaillemme lukuisia arvostavia kohtaamisia, keskusteluja, vertaistukea, käytännön apua ja toiminnallisia hetkiä.

Vapaaehtoistehtävissä saat itsellesi merkityksellistä tekemistä, pääset osaksi monimuotoista yhteisöä, tutustut uusiin ihmisiin ja opit uusia asioita. Yhdistyksemme vapaaehtoistoiminta on luonteeltaan vastikkeetonta, eli vapaaehtoiset toimivat ilman rahallista korvausta tai palkkiota.

Erilaisia tapoja tulla vapaaehtoiseksi

Vapaaehtoistoimintaan tullaan erilaisia polkuja pitkin. Olet ehkä ollut jo mukana toiminnassamme kävijänä tai asiakkaana ja sitä kautta kiinnostunut vapaaehtoistehtävistä esimerkiksi vertaistoimijana. Tai olet saattanut löytää yhdistyksemme muuta kautta ja olet lähtenyt etsimään sinulle sopivaa vapaaehtoistehtävää yhdistyksemme eri toiminnoista. Voi myös olla, että olet tullut tai tulossa vapaaehtoiseksi meille osana opintojasi. Tulitpa sitten mitä polkua tahansa, olet lämpimästi tervetullut vapaaehtoiseksi meille!

Vapaaehtoisten tehtävät ja roolit

Rekisteröity vapaaehtoinen

Sitoutuu Setlementti Tampereen vapaaehtoistoimintaan, käy läpi yhdistyksen käytäntöjen mukaisen perehdytyksen, allekirjoittaa vapaaehtoisen sopimuksen ja vaitiolositoumuksen sekä toteuttaa sovittuja vapaaehtoistehtäviä. Vapaaehtoinen voi myös vaihtaa yksikköä tai toimia useammassa yksikössä samanaikaisesti. Työntekijä on yhteydessä rekisteröityyn vapaaehtoiseen vähintään kerran vuodessa.

Pop up -vapaaehtoinen

Tulee matalalla kynnyksellä tekemään kertaluonteisesti jonkin tehtävän vapaaehtoisena. Saa lyhyen perehdytyksen tehtävään ja tarvittaessa todistuksen. Pop up -vapaaehtoinen ei ole yhdistyksen puolesta tapaturmavakuutettu.

Vertaisohjaaja

Vapaaehtoinen, joka ohjaa samankaltaisessa elämäntilanteessa olevia tai samantyyppisiä asioita kokeneita henkilöitä. Kokemustietoon perustuvaa tukea, joka pohjautuu jakamiseen ja kuuntelemiseen.

Opiskelija vapaaehtoisena

Opiskelija, joka osana opintojaan suorittaa vapaaehtoistehtäviä Setlementti Tampereella tietyn tuntimäärän mukaisesti.

5. Mitä saat vapaaehtoisena ja mitä sinulta odotetaan?

Rekisteröitynä vapaaehtoisena saat:

- **Kattavan perehdytyksen**, joka toteutetaan yksilö- ja yksikkökohtaisesti. Pääset osallistumaan myös muihin koulutuksiin tarpeen mukaan.
- **Ammatillisen tuen ja ohjauksen** tarpeen mukaan ja/tai säännöllisesti. Ohjauskeskusteluja järjestetään yksikkökohtaisesti. Tukea ja apua voi ja pitää pyytää matalalla kynnyksellä. Myös yhdistyksen kriisiryhmä on tarvittaessa tukenasi.

- **Virkistystoimintaa** ja mahdollisuuden tutustua myös muihin yhdistyksen vapaaehtoiisiin.
- Toimia **omaan elämäntilanteeseesi ja jaksamiseesi sopivassa** vapaaehtoistehtävässä. Voit myös tarvittaessa pitää taukoja tai lopettaa tehtävässä, jos oma tilanteesi tai mahdollisuutesi toimia vapaaehtoisena muuttuu. Ilmoitathan lopettamistoiveestasi yhdistyksen työntekijälle.
- **Tapaturmavakuutus** on voimassa vapaaehtoistehtävissä (ks. luku 9).
- **Kirjallisen todistuksen** (pyydettyäessä) vapaaehtoisena toimimisesta.
- **Kunniakirjan/ansiomerkin** pitkäaikaisesta (5–15 v.) sitoutumisesta yhdistyksen vapaaehtoistoimintaan.

Setlementti Tampere ry:n vapaaehtoisena

- **Sitoudut Setlementti Tampereen arvoihin**, toimintaohjeisiin, turvallisemman tilan periaatteisiin ja käytännön toimintaan.
- Toimit luottamuksellisesti ja sitoudut salassapitoon.
- Toimit saamiesi ohjeiden mukaan ja huolehdi niistä tehtävistä, joihin olet vapaaehtoisena sitoutunut. Ilmoitat mahdollisista esteistä mahdollisimman ajoissa.
- Pidät yhteystiedot ajan tasalla ja ilmoitat, jos haluat pitää taukoa tai lopettaa vapaaehtoistehtävissä.
- Osallistut tarvittaviin koulutuksiin.
- Olet **täysi-ikäinen** ja elämäntilanteesi on vapaaehtoistoimintaan sopiva. Sinulla on riittävät voimavarat ja pyydät tarvittaessa apua, tukea ja ohjausta.
- **Tunnistat oman osaamisesi rajat** ja pysyt vapaaehtoisen roolissa. Yhdistyksen työntekijät tukevat sinua tilanteiden ja tehtävien rajaamisessa tarpeen mukaan.
- Joissakin yksiköissämme vapaaehtoiselta edellytetään vakaata elämäntilannetta ja voimavaroja kriisissä olevan ihmisen tukemiseen. Kannustamme sinua pohtimaan omia voimavarojasi ja käymään keskustelua oman yksikön työntekijöiden kanssa, jos elämäntilanteesi muuttuu ja kaipaat taukoa vapaaehtoistehtävistä.

Setlementti Tampere ry voi tarvittaessa vapauttaa vapaaehtoisen tehtävästään, jos tulee esiin, että vapaaehtoinen ei toimi yhdistyksen toimintaohjeiden mukaisesti.

6. Vapaaehtoisten palkitseminen ja virkistystoiminta

Setlementti Tampere järjestää vuosittain koko yhdistyksen yhteisen vapaaehtoisten kiitosillan, jolloin palkitaan myös pitkään vapaaehtoisena toimineet (5, 10 ja 15 vuotta) kunniakirjoin ja ansiomerkein.

Yhdistyksen yhteisen kiitosillan lisäksi yksiköt voivat järjestää erillistä virkistystoimintaa ja koulutuksia omille vapaaehtoisilleen.

7. Rikosrekisteriote

Rikosrekisteriote lasten kanssa toimimiseen tilataan, jos vapaaehtoinen toimii yksikössä, jossa kohdataan alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria.

Vapaaehtoinen täyttää lomakkeen, jolla antaa luvan Setlementti Tampereelle tilata rikosrekisteriotteen. Otteen tilaamisen maksaa Setlementti Tampere ry. Ote tulee vapaaehtoiselle sähköisesti ja Setlementti Tampereelle kirjeenä. Yhdistykseen saapunut ote toimitetaan vapaaehtoiselle heti tietojen tarkistamisen jälkeen.

Lisätietoja: [Otteet lasten kanssa toimimiseen - Oikeusrekisterikeskus](#)

8. Salassapitositoumus

Vapaaehtoisena olet vaitiolovelvollinen vapaaehtoistoiminnan aikana ja sen jälkeen. Ennen vapaaehtoistoiminnan aloittamista täytetään salassapitositoumus.

Vaitiolovelvollisuus koskee vapaaehtoistoiminnan aikana nähtyjä ja kuultuja tilanteita sekä toiminnassa mukana olevien henkilöllisyyksiä.

Vapaaehtoistoiminnan ulkopuolella tavattaessa ei esim. tervehditä tai lähdetä osoittamaan sitä, että tunnetaan henkilö vapaaehtoistoiminnan piirissä olevasta toiminnasta, ellei toinen henkilö itse tee aloitetta.

Yleisesti suositellaan, että vapaaehtoinen ei anna omia yhteystietojaan asiakkaille/kohtaamispaikan kävijöille tai hyväksy asiakasta/kävijää esim. sosiaalisessa mediassa kaverikseen. Tämän rajauksen voit kertoa myös asiakkaalle/kävijälle yhdistyksen yhteisenä rajauksena.

Ystävyyssuhteiden solmiminen asiakkaiden tai kävijöiden kanssa on yksikkökohtaisesti rajattua. Joissakin yksiköissä tämä voi olla myös turvallisuuskysymys. Suosittelemme vapaaehtoisia keskustelemaan mahdollisista poikkeuksista oman yksikön työntekijöiden kanssa. Eli aina, kun tulee tilanne, jossa mietit yhteystiedon jakamista ja/tai sosiaalisen median yhteyksiä sekä ystävyyssuhteiden solmimista, ole yhteydessä oman yksikkösi työntekijään.

Vapaaehtoisen on myös itse tärkeä määritellä omat rajansa esim. mitä kertoo itsestään ja omasta elämästään tehtävässä toimiessaan. Joissakin vapaaehtoistehtävissä tähän voi liittyä myös omaan turvallisuuteen liittyviä asioita.

Pohdittavaksi:

Kerronko kohtaamispaikan kävijöille tai yksikön asiakkaille koko nimeni, asuinpaikkani tai kerronko omasta perheestäni? Jos kerron läheisistäni, mitä nimiä tai sanoja käytän?

Mieti näitä suhteessa omaan vapaaehtoistehtävääsi ja keskustele oman yksikkösi työntekijöiden kanssa.

9. Vakuutus

Yhdistyksemme rekisteröidyt vapaaehtoiset ovat tapaturmavakuutettuja yhdistyksen puolesta. Tapaturmavakuutus ei koske kertaluonteisiin tehtäviin tulevia pop up -vapaaehtoisia.

Vapaaehtoisten tapaturmavakuutus on voimassa vapaaehtoistehtävissä sekä matkalla sinne ja sieltä kotiin. Muiden henkilöiden kuljettaminen omalla autolla ei kuulu vapaaehtoistoimintaan.

Vakuutuksen ehtona on, että vapaaehtoisella on Kela-kortti – vakuutuksen piirissä ovat Suomessa vakituisesti asuvat ja asumisperusteisen sosiaaliturvan piirissä olevat henkilöt. Tapaturman hoitokulut korvataan noin 9000 euroon asti.

Vahingon sattuessa ota yhteyttä yhdistyksen työntekijään. Jos tapaturma sattuu illalla tai viikonloppuna, ota hoitokuluista kuitit talteen korvausten hakemiseksi myöhemmin. Jotkut hoitolaitokset voivat suostua myös laskutukseen, kun ilmoitat vakuutusnumeron ja kerrot olevasi Setlementti Tampere ry:n vapaaehtoinen. Vakuutusnumeromme on 353-46325690-E. Vakuutusnumero kannattaa tallentaa itselle jo valmiiksi muistiin.

Tehtävä:

Tallenna vakuutusnumero (**353-46325690-E**) paperille tai puhelimen muistiin mahdollisia tapaturmatilanteita varten.

10. Kulukorvaukset ja verotus

Pääsääntöisesti vapaaehtoisille ei korvata vapaaehtoistoiminnasta aiheutuvia kuluja, ellei vapaaehtoistehtävän luonne sitä edellytä.

Rikosuhripäivystyksessä (RIKU) noudatetaan kuitenkin valtakunnallisia linjauksia kulujen korvausten suhteen.

Tärkeää: Tarkistathan Kelasta tai sosiaali- tai työllisyyspalveluiden omatyöntekijältäsi, onko vapaaehtoistehtävillä vaikutuksia sosiaaliturvaetuuksiisi. Voit myös pyytää Setlementti Tampere ry:n työntekijältä kuvauksen vapaaehtoistoiminnasta viranomaiselle toimitettavaksi.

11. Yhteydenpito

Vapaaehtoistehtäviisi liittyvissä kysymyksissä saat parhaiten apua ja tukea **oman yksikkösi työntekijöiltä**.

Yleisissä vapaaehtoistoimintaan liittyvissä asioissa voit olla yhteydessä myös yhdistyksen vapaaehtoistoimintaa koordinoiviin työntekijöihin sähköpostilla: vapaaehtoistoiminta@setlementtitampere.fi.

Yhdistys tiedottaa tulevista koulutuksista, virkistysilloista, toimintaohjeista, uusista vapaaehtoistehtävistä ym. säännöllisesti julkaistavassa **uutiskirjeessä**, jonka voit tilata osoitteessa [Tilaa uutiskirjeemme \(https://bit.ly/uutiskirjesetlementtitampere\)](https://bit.ly/uutiskirjesetlementtitampere) tai skannaamalla qr-koodin:

